

סיפורי צדיקים

גליון רנ"ו
שנה ר' תשע"ז

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למספרות קליין על האישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

פעם נפלה מרגלית אחת מכתרו של המלך ישמעאל, קפץ עליה עכבר ובלע אותה. בא המלך אל רבי פינחס בן יאיר וביקש את עצתו. אמר לו רבי פינחס בן יאיר מדוע באת אלי, האם קוסם ומנחש אני? אמר לו המלך יודע אני שאינך קוסם ומנחש, באתי אליך בגלל שמך הטוב ההולך למרחוק, יודע אני שצדיק גמור אתה וכשאתה גוזר הקדוש ברוך הוא מקיים. גזר רבי פינחס בן יאיר על העכברים שיבואו אליו, ראה ביניהם עכבר אחד שעל גבו היתה כמין חטוטרת, וזאת בגלל המרגלית שבלע, ונראתה דרך גבו כמין בליטה. בעכבר זה נמצאת המרגלית, אמר פינחס בן יאיר וגזר על העכבר שיפלוט אותה, מיד פלט העכבר את האבן היקרה והמלך לקחה.

(ירושלמי דמאי פ"א)

לע"נ רבי שמעון בר יוחאי זיע"א
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימינוביע"א

התקבלה תרומה מאת
ה"ר שמחה בונים ברגר הי"ד
ה"ר יצחק הרטמן הי"ד
ה"ר דוד שנייבוים הי"ד
ה"ר משה רב הומינר הי"ד
ה"ר מאיר צבי טייטלבוים
ה"ר מרדכי חיים ליכטנשטיין

פרשת השבוע

וביום השביעי שבת שבתון מקרא

קודש (כ"ג - ג')

מסופר על הגה"ק החפץ חיים זיע"א שבזמנו חי עשיר גדול. וכפי גודל עושרו כן גודל צרותיו שהתגבטאו במחלתו הקשה ומחלות בני ביתו, כל הרופאים אמרו נואש ולא יכלו להעלות ארוכה ומרפא למחלותיהם. יהודי זה היה רחוק מאד מתורה ומצוות והפעיל את עסקיו אף בשבתות. לימים נפגש העשיר עם סוחר גדול שהיה ירא שמים ומדקדק במצוות. ובאותה הזדמנות תינה לפניו את צערו, כי מצבו בכי רע וכי כל הממון הרב שיש לו אינו שווה מאומה, בו בזמן שכל משפחתו סובלת יסורים קשים ומרים. הסוחר הציע לעשיר לגשת אל ה"חפץ חיים" ולבקש את ברכתו. אולם העשיר שהיה רחוק מחיי תורה ומצוות, דחה כלאחר יד הצעה זו באומרו, וכי הרב הוא מלאך שתהיה באפשרותו לשנות את הטבע? אך הסוחר הפציר בו מאד עד ששכנעו לגשת לצדיק. כשכנס הלה לבית הרב, פרץ בבכי מר ובתוך כך סיפר על היסורים והמחלות שלו ושל בני ביתו, וביקש והתחנן מהרב שיואיל בטובו לברכו. אך הרב במקום לברכו אמר לו תן לי את ידך, ואז לחץ הרב את ידי העשיר ואמר "לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה". אם ברצונך ברבה תתחיל לשמור שבת ואו הברכה תבוא מאליה. התנצל העשיר בפני הרב ואמר, אדוני הרב וכי סבור אתה

שיכול אני בקלות לשמור שבת? והרי יש תחת ידי עשרות מפעלים וסגירתם ביום שבת תגרום לי הפסד של הון עצום. כשמוע הצדיק את דברי העשיר, שוב לחץ את ידו באומרו "לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה" והרי כבר אמרתי לך שהשבת היא ורק היא הברכה. ואם תשמור את השבת הברכה תבוא מאליה. העשיר לא ידע את נפשו מרוב צער ולא היה מענה בפיו. אחרי כמה רגעים אמר: חשבתי ברגע זה על פתרון נפלא. הרי בעוד כעשרים יום תסתיים השנה הנוכחית. או אתחיל לשמור את השבת. ואם כן תרשה לי אדוני הרב לחלל רק עוד שלש שבתות. כשמע הצדיק דברים אלו התפרץ בבכי ואמר, בני, בני, וכי חושב אתה שהשבת היא שלי שאוכל להרשות לך לחלל אותה? אילו הישבת היתה שלי באופן פרטי לא היה איכפת לי להרשות לך לחלל כמה וכמה שבתות, אולם השבת היא של הקב"ה בורא כל העולמות. ואם כן איך אוכל להעזי להרשות לך לחלל שלש שבתות? התרגש העשיר מדבריו של החפץ חיים האמיתיים והמאלפים. ובקול חנוק מדמעות אמר אדוני הרב אילו ידעתי שהשבת היא כל כך יקרה לא הייתי מעזי לחלל אפילו שבת אחת. ומקבל אני עלי בלב שלם להתחיל לשמור שבת. ואז בירכו הצדיק בברכת רפואה שלמה לו ולכל בני משפחתו. לא עברו ימים מועטים וכולם התרפאו רפואה שלמה. ומני אז שקד על שמירת השבת ושאר מצוות התורה.

צמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:08 ת"א: 8:11 ר"ת: 8:45

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:52 ת"א: 7:07

פרשת אמור

המגיד מטשערנובל ניצחוני

מסופר: אל הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנובל זיע"א, (יומא דהילולא יום שלישי כ' אייר) בא אחד מחשובי החסידים בעל יחוס וירא שמים, בבקשה שהרבי יציע לו שידוך עבור בתו היחידה. מדי פעם דחהו הצדיק ואמר לו אל תחפו יש עוד זמן. בתחילה היה החסיד מרוצה, הוא הבין שאין לו מה לדאוג, אך משעברו שנים והבת בגרה, החל החסיד להרהר בדאגה לעתידה ותהה לכוונת הרבי, שמא סימן רע יש בתשובותיו? פעם אחת אזור החסיד אומץ ניגש אל הרבי ושאל אותו לפשר דחיותיו בקשר לשידוך של בתו, חייך הרבי וענה לו הדבר הוא פשוט, זיווגה של בתך נמצא ואני גם יודע מיהו, ואתה בוודאי היית מתפאר בו, אך מה לעשות אם הוא אינו מעוניין כרגע להינשא, והבחור הינו אחד מל"ז הצדיקים הנסתרים, בצדקתו הרבה הוא מוכן להינזר מכל תענוגות העולם הזה, ועל כן הוא מוותר על ענין השידוך, אך אל דאגה עוד אצליח לשכנעו שיסכים להינשא כיון שליחודי אסור להינזר ולהימנע מלהינשא ובפרט כשזיווגו עומד ומצפה לו. כאשר שמע החסיד את דברי רבו נחה דעתו ונרגע מדאגתו לימים מספר. אך כעבור זמן קצר שוב היה בקוצר רוח, שכן היה סקרן לדעת מיהו הצדיק שהרבי בחר כחתן לבתו? מובן שהרבי לא רצה לגלות לחסיד את שמו של החתן, הוא פשוט הסביר לו במלים אלו שטרם הגיע הזמן לגלות מיהו חתן בתך. שתק החסיד בשל אמונתו הגדולה ברבי והתאזר בסבלנות.

פעם בערב ראש השנה כאשר בא החסיד לטשערנוביל לשהות בימים הנוראים במחיצתו של הרבי, פנה אליו הרבי ואמר לו, הכן עצמך לדרך וקח עמך את בתך, עשה החסיד את אזנו כאפרכסת והקשיב היטב לדברי הרבי אשר תיאר לו את מקום יעודו, עיירה קטנה לא הרחק מטשערנוביל, סע אל אותה העיירה ושהה בה עד לאחר חג הסוכות, הכן לך שם מראש מקום לינה וגם סוכה תבנה לך, אל סוכתך תזמין את ר' יוס'ה' הידוע בעיירה ובוה תבוא אליך הישועה כי שעת רצון תהיה לך. ור' יוס'ה' הנועד להיות חתן יתרכך אי"ה ויכנע לדעתי, זו הדרך היחידה שאפשר להשפיע על ר' יוס'ה' המתעקש, כך אמר הרבי ואגב כך גילה הרבי לחסיד, שלא פעם ניסה להפגיש את ר' יוס'ה' עמו ועם בתו, אלא שר' יוס'ה' סירב בכל פעם, עתה הגיע זמנו להינשא, סיים הרבי את דבריו.

נסע החסיד עם בתו לעיירה, החסיד שהיה בעל יכולת, שכר דירה מרווחת כיאה לבעל בית חשוב ונכבד, בעיירה הקטנה עורר בואם של החסיד ובתו סקרנות גדולה בקרב התושבים, כי

הכל הבינו שיהודי לא יבוא להתיישב בערב יום טוב בעיירה חדשה מבלי שתהא לו מטרה חשובה לכך, לכן התענינו לדעת מהי מטרת בואו? בנחשם שכנראה כוונת היהודי לחפש חתן לבתו, החלו שדכנים להתדפק על דלת ביתו, אך החסיד לא שת לבו להצעותיהם של השדכנים אלא התעניין אודות ר' יוס'ה', איש מאנשי העיירה לא הכיר את ר' יוס'ה', והחסיד החל לדאוג שמא קיבל בטעות כתובת אחרת, הוא שב וניסה לשאול את האנשים, והם בשלהם ר' יוס'ה' מיוחד אינו ידוע לנו, סתם יוסל יש כאן הרבה.

החסיד לא התעצל והחל להתעניין בכל אחד שנקרא בשם יוסל, ונאמר לו יש בעיירתנו יוסקה הבלן שנישא כבר פעם שלישית, גר עמנו גם יוסל העגלון שהוא עז פנים והוא כבר אב לילדים רבים, כמו כן נמצא פה יוסל שהוא משמש כעוזרו של השמש, בחור מבוגר איש תם ולא יוצלח, נאנח החסיד והבין שרק יוס'ה' עוזרו של השמש הוא זה שאליו התכוון הרבי, אך הוא השתומם: היתכן שהרבי שלחו אל אדם תם ולא יוצלח? אלא שלא היתה בידו ברירה היות כי אין בעיירה זו יוס'ה' אחר, והוא החל לחפש אחר יוס'ה' עוזרו של השמש.

בבית המדרש פגש החסיד את יוס'ה', הוא היה עסוק באותה שעה בעבודת ניקוי המקום וטאטא את רצפת בית המדרש, אחר כך ניגש אל המנורות והסיר מעליהם את חלב הנרות, לאחר מכן ניקה יוס'ה' את הארובות, וכל עבודתו נעשתה בניחותא. לאחר שסיים את מלאכתו הלך מבלי שאיש ידע לאן, הוא החל מתעניין אודותיו וכפי שסיפרו לו היה מקום לינתו מתחת לספסל בבית המדרש, לעתים רחוקות ראוהו אוכל ואיש לא ידע מה היו מעשיו בזמנו הפנוי, לפעמים היו שומעים את קולו כשהוא יושב ומתנווע ליד ספר לימוד, אך כשהיו מתקרבים אליו והתבוננו בספר, ראו שהוא מונח הפוך והדבר עורר צחוק וגיחוך בקהל, מעולם לא ראוהו איש מתפלל כראוי ואמרו עליו שבקושי ידע לבטא מלים, כיוון שמעולם לא שמעוהו מדבר בקול רם, אלו שהקשיבו פעם לתפילתו, ציינו כי ביטויו דומה לשל גוי, לשמע דברים אלו ירדה מועקה כבדה על לבו של החסיד, ואם לא היו הימים ימי חג היה שב על עקבותיו. בערב סוכות הקים החסיד סוכה נאה וכשרה וזכר שהרבי ציווהו להזמין את ר' יוס'ה' לסוכתו, אך לא הבין שזהו יוס'ה' עוזרו של השמש, כשחזר החסיד בליל סוכות מבית המדרש והחל לומר את האושפיון, נזכר ביוס'ה' השמש וחשב בלבו מילא ר' יוס'ה' לא נמצא בעיירה, אבל יוס'ה' זה אין לו מקום לאכול ואיש לא הזמינו להסב לשולחנו, על כן ריחם עליו החסיד וחזר לבית המדרש כדי להזמינו.

צדק ונמשל

בחיינו של כל אדם ואדם יש תקופות שונות, מעלות ומורדות. וכל אימת שפרק זמן קשה בא על אדם, מיד נטפל אליו אותו מנוול היצר הרע, ומנסה להסיר לבו מדרך ה'. מה תתן ומה תוסיף לך שמירת המצוות? כך יאמר לו יצרו הרע והלא רואה אתה שלא הועלת לעצמך בזה הדרך ולא כלום, עני ואביון אתה וחסר כל. אילו לעצתי שמעת ובדרכי הלכת רואה הייתי עולמך בחיך.

משל למה הדבר דומה: לאחד שפגע ברחוב במכרו הפועל. ראה שפניו עצובות ביותר ושאלו לפשר הדבר. סיפר לו הפועל כי זה כמה וכמה שבועות שהוא בטל ממלאכתו, וכמעט שכלתה הפרוטה מן הכיס. אומר לו מכרו, רצונך ואקבלך לעבודה אצלי ואף אשלם לך שכרך בעין יפה? יפה, משיב לו הפועל, אבל במטותא ממך, אמור לי, כלום העבודה אצלך עבודת קבע היא? לא, עונה הלה, אין זו אלא עבודה לחדשים אחדים בלבד. אם כך הדבר איני יכול לקבל עלי עבודתך, אומר לו הפועל, מוטב לי שאחכה שבועות מספר עד שתתחדש העבודה אצל בעל הבית הקודם שלי ואשוב לעבודתי הקבועה, כי אם אקבל את העבודה אצלך ואחזור אליו רק כעבור חדשים אחדים לכשאסיימנה. ישאלני היכן הייתי כל אותם הימים? ולא ירצה לשוב ולקבלני לעבודתו. נמצא שבגלל עבודת ארעי אפסיד עבודת קבע, הרי שטוב לי להתבטל עוד שבועות אחדים ולטבול ובלבד שאשוב אחר כך לעבודתי הקבועה.

כך הדבר גם באדם זה שהזכרנו למעלה, לעתים יקרה שבגלל מעשיו הרעים של אדם מסתיר הקב"ה פניו ממנו, לזמן מה מסתתמים מקורות פרנסתו, בריאותו נפגמת, או צרות אחרות מתרגשות ובאות עליו, מיד נטפל אליו היצר הרע ומסיתו לדבר עבירה. ברם חייב אדם לדעת שאין כל אותם פגעים אלא פגעים חולפים ועוברים, בחינת בטלה זמנית, בסופו של דבר יעמדו לו לאדם זכויותיו, יזכרו מעשיו הטובים ובעל הבית יחזירו לעבודתו הקבועה ויתן לו שכרו המושלם.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

כשנכנס החסיד לבית המדרש היה המקום כבר חשוך בחלקו ורק נרות הזיכרון האירו עדיין, עמד החסיד ליד הדלת והנה הגיע לאוזניו קול ניגון, היה זה קולו של יהודי המתפלל בכוונה גדולה הוא אימץ את עיניו לראות באפולית, והנה הבחין ביוסל'ה העומד לו לבדו בפינה ומתפלל ביחידות, הוא עמד משתהה ותמה למראה עיניו, כי היתה זו תפילה נלהבת הנאמרת בקדושה יתירה אשר רק אצל הרבי או צדיק אחר אפשר היה לשמוע כמוה. כעבור דקות מספר פנה החסיד אל פינה בחדר והמתין לסיום תפילתו של יוסל'ה, לאחר זמן רב של המתנה כשסיים יוסל'ה להתפלל הסתובב, והחסיד ראה את פניו המאירים, עיניו הנוצצות ומצחו הזורח, היה זה יוסל'ה אחר, כשיצא יוסל'ה מבית המדרש הלך החסיד בעקבותיו עד שהגיעו ליער עבות, בעמקי היער כשיוסל'ה עצר לפתע, התחבא לו החסיד מאחורי עץ ולעיני החסיד נתגלתה סוכה, הסוכה היתה מוארת בנרות ויוסל'ה נכנס לתוכה, ומיד נשמעה שירה ערבה מתוך הסוכה היתה זו אמירת האושפיוזין של יוסל'ה, התקרב החסיד אל הסוכה והציץ דרך סדק וכמעט התעלף מפחד, כשלעיניו נראו יוסל'ה וחבורת זקנים עטורי זקן כסוף כשהם יושבים סביב ושרים, שב החסיד לביתו כשכולו שקוע בהרהורים והבין שזהו ר' יוסל'ה אשר אליו שלחו המגיד מטשערנוביל.

למחרת בהיותו בבית המדרש, בשעת קריאת התורה קנה החסיד מפטיר וביקש את השמש לקרוא לתורה את יוסל'ה במקומו, אך יוסל'ה התנגד לעלות לתורה ואמר אינני יודע את הברכות, ניגש אליו החסיד ולחש באזנו ר' יוסל'ה: הכל גלוי כבר לפני, הגיע הזמן שעליך להתגלות, דבר לא יצילך מכך, ר' יוסל'ה עלה על הבימה ואמר את הברכות, תחילה ניסה לגמגם כמי שאינו יכול לברך, אבל מיד התעשת ואמר את הברכות בהתלהבות גדולה ובמתיקות רבה להשתוממות הקהל, לאחר התפילה הזמין החסיד את ר' יוסל'ה אליו לסוכה ור' יוסל'ה נענה להזמנה, בסוכתו של החסיד הגישה בתו את הסעודה, לאחר סעודת החג שאל החסיד את ר' יוסל'ה חוות דעתו על בתו, השיב ר' יוסל'ה נו אם המגיד מטשערנוביל בחר אותה עבורי הרי זו עובדה קיימת, הוא נצחני, כל זמן שהייתי נסתר יכולתי לחיות בדרך שבחרתי לי, עתה אני נכנע. במוצאי החג נכתבו התנאים וכל העיירה רעשה כשנודע לתושביה שיוסל'ה המוכר להם כשוטה הרי הוא צדיק נסתר.

צ'ין אדם לחברו

לא רוצה שיתן ולא יתנו אחרים מסופר: אל חדרו של הגה"ק רבי יחזקאל לנדא זיע"א בעל ה"נודע ביהודה" (יומא דהילולא י"ז אייר) נכנסו גבאי צדקה ובקשה בפיהם: נודמנה לידינו מצוות פדיון שבויים, וזקוקים אנו בדחיפות לשלוש מאות זהובים. קם רבי יחזקאל מכיסאו ופנה אל החדר הסמוך, עד מהרה שב החדרה והניח על השולחן לפני הגבאים מלוא חופניים מטבעות, ספרו הגבאים את הסכום והגיעו לכדי מאתיים ותשעים אדומים, זו נדבתי, אמר להם הרב ואת השאר יתנו אחרים. גדולה היתה שמחתם של גבאי הצדקה בסכום הנכבד שניתן להם, הם הרעיפו מלות תודה על ה"נודע ביהודה", ואולם שאלה קטנה אך מציקה ניקרה בליבותיהם, אם רבי יחזקאל נדב להם סכום כה גדול בעין יפה, מדוע לא נתן עוד עשרה אדומים בלבד? ואז כל המצווה היתה נקראת על שמו. מסתבר שתמיהתם נכרה על פניהם, שכן רבי יחזקאל פנה אליהם ואמר: דומני כי הוסחה הדעת משום מה ממשנה שלמה, הן שנינו (פרקי אבות ה' - ט"ז) "הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים" עתה הבינו הגבאים על מה ולמה לא קיבלו את שלוש מאות האדומים בשלמותם.

מוכן להיאסר עבור הצלת יהודי פעם נהרג בשגגה צעיר ערבי, בן לאחת המשפחות הנכבדות בירושלים, על ידי יהודי. היהודי נמלט בבהלה לביתו של הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א. התסיסה בקרב הערבים היתה גדולה. הם ראו את כיוון הבריחה, והבינו שר' יוסף חיים סייע לו להתחבא. ואמנם ר' יוסף חיים מצא לו מקום מחבוא. בני ביתו ומקורביו פחדו מפני הסיכון שנטל על עצמו, ושאלוהו מדוע נכנס לעובי הקורה. הוא השיב: אילו הייתי יודע שהיהודי יעמוד לדין ויקבל עונש מבית המשפט, לא הייתי מגן עליו. אך במקרה שלפנינו, קיים חשש של גאולת דם אצל הערבים, וכמעט ברור שהנאשם לא יזכה לכוא עד פתח בית המשפט, ופראי אדם יהרגוהו באמצע הדרך. במצב כזה אין ספק שיש לחמול עליו ולהצילו ממיתה שלא התחייב בה. ר' יוסף חיים נקרא אל מושל העיר, והלה שאלו בכעס עצור: היכן הרוצח? אך הוא השיב בקרירות: הלא לממשלה יש שוטרים, ילכו ויחפשו. המושל קצף וציוה לאסור אותו, ואיים עליו שייסר אותו בבית הסוהר. אך ר' יוסף חיים ענה לו בשלווה: מוכן הייתי גם לכך, והבאתי עמי טלית ותפילין.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ז אייר הרה"ק רבי יחזקאל לנדא ב"ר יהודה (נודע ביהודה-תקנ"ג)
הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל (דגל מחנה אפרים - תק"ס)
הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל (משמרת איתמר-תקצ"א)
יום ראשון י"ח אייר
רבן שמעון בן יוחאי (ג"א - תתפ"א)
רבינו משה ב"ר ישראל (רמ"א - של"ב)
הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה (תקפ"ח)
הרה"ק רבי אורי מראהטין ב"ר יצחק (תרמ"ט)
יום שני י"ט אייר
רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם מרוטנברג - ה"א נ"ג)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)
יום שלישי כ' אייר
הרה"ק רבי מרדכי מטשערנובל ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג)
יום רביעי כ"א אייר
הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב (רוא מהימנא - תקמ"ג)
יום חמישי כ"ב אייר
הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)
הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תר"צ)
יום שישי כ"ג אייר
הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי - תקצ"ג)

פרפראות

הרה"ק בעל "דגל מחנה אפרים" זיע"א (יומא דהילולא י"ז אייר) היה בילדותו מתמיד עצום ולא מש מתוך האהל בלימוד גפ"ת. פעם שלח אחריו זקנו הבעש"ט הק' זיע"א שיבוא לטייל עמו. נעתר הנער לבקשתו אך צר היה לו על ביטול התורה. בלכתם פגשו מכר אחד, דרש הבעש"ט בשלום אחד מבן עירו, מתמיד עצום הוא, השיב היהודי, מקנא אני בו על התמדתו אמר הבעש"ט, אך מה אעשה ועלי לעבוד את בוראי ואין פנאי בידי ללמוד. דברים אלו פילחו את כליותיו של הנער הרך וחדרו אל ליבו. מיני אז הוסיף חיל בעסק העבודה התמימה לצד תורתו השלמה.